

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ
УПРАВА ЗА НАДЗОР НАД ФИНАНСИЈСКИМ ИНСТИТУЦИЈАМА
СЕКТОР ЗА КОНТРОЛУ ПОСЛОВАЊА БАНАКА
Одељење за специјалну контролу

АНАЛИЗА ОДГОВОРА БАНАКА НА ДОСТАВЉЕН УПИТНИК
О АКТИВНОСТИМА БАНКЕ ИЗ ОБЛАСТИ УПРАВЉАЊА РИЗИКОМ
ОД ПРАЊА НОВЦА И ФИНАНСИРАЊА ТЕРОРИЗМА
ЗА ПЕРИОД ОКТОБАР 2014. ГОДИНЕ–МАРТ 2015. ГОДИНЕ

Београд, 1. јуни 2015. године

Садржај:

<i>1. У В О Д.....</i>	<i>3</i>
<i>2. Општи подаци о банци</i>	<i>4</i>
<i>3. Активност банке</i>	<i>5</i>
<i>4. Подаци о странкама.....</i>	<i>10</i>
<i>5. Подаци о трансакцијама</i>	<i>13</i>
<i>6. Достављање података управи</i>	<i>16</i>
<i>7. Обука запослених.....</i>	<i>18</i>
<i>8. Резиме.....</i>	<i>19</i>

1. УВОД

Народна банка Србије је од 2006. године установила праксу посредног праћења активности банака у области управљања ризиком од прања новца и финансирања тероризма. Овакво праћење банака у наведеној области врши се два пута годишње и то на основу података које банке достављају у складу са сачињеним упитником.

Упитник о активностима банке у области управљања ризиком од прања новца и финансирања тероризма (у даљем тексту: Упитник) сачињава се за периоде који обухватају месеце: април-септембар текуће године, односно октобар текуће године-март наредне године.

Основни циљеви сачињавања и анализе Упитника су:

- сагледавање тренутног стања у процесу идентификовања, мерења и управљања ризиком од прања новца и финансирања тероризма у целокупном банкарском систему,
- упућивање на примену установљених правила и принципа „Упознај свог клијента“,
- индиректно праћење развоја система управљања ризиком од прања новца и финансирања тероризма у целокупном банкарском систему,
- сагледавање слабих тачака и благовремено указивање банкама на потенцијалну изложеност ризику.

Питања у Упитнику груписана су у шест целина:

Део I: Општи подаци о банци

Део II: Активност банке

Део III: Подаци о странкама

Део IV: Подаци о трансакцијама

Део V: Достављање података Управи за спречавање прања новца

Део VI: Обука запослених

Имајући у виду да је анализа одговора по Упитнику настала на основу података које су банке доставиле Народној банци Србије, а не непосредним прикупљањем у самим банкама, могућа су извесна одступања и ови подаци имају само аналитички карактер.

Увидом у упитнике које су банке доставиле НБС за период октобар 2014. - март 2015. године, утврђено је да су одговоре на Упитник дале све банке.

Анализом достављених података по овом упитнику уочено је да су неке банке доставиле одговоре, а да у претходном поступку нису извршиле логичко тестирање тачности достављених података, као и у претходном периоду. Највећи број пропуста, односи се на неслагање податка који се односи на укупан број

странака са збиром странака по разним упитима као што је нпр. класификација клијената по степену ризика (странке ниског, средњег и високог нивоа ризика), примена радњи и мера познавања и праћења странке (поједностављене, опште и појачане мере), подела на резиденте и нерезиденте и сл.

2. Општи подаци о банкама

Према резултатима Упитника, банке успостављају пословни однос с клијентом на 3.163 локације на основу разгранате мреже организационих јединица (од тога једна банка на 1.351 локације). Код 13 банака пословни однос може да се успостави на до 50 локација, 9 банака спада у групу код којих се пословни однос може успоставити на 50 до 100 локација, код пет банака на 100 до 200 локација и код две банке на преко 200 локација. Клијент може извршити готовинску трансакцију на 3.579 локација, при чему 16 банака спада у групу оних које имају до 50 таквих локација, 7 банака је у групи које имају 50 до 100 таквих локација, четири банаке имају 100 до 200, а две банке преко 200 таквих локација.

Укупан број запослених у банкарском сектору износи 24.758. На основу анализе кретања броја запослених, закључено је да је и у овом анализираном периоду настављена тенденција смањења броја запослених, тако да је крајем марта 2015. године број радника смањен за 655 у односу на крај септембра 2014. године.

На нивоу целог банкарског сектора, просечан број клијената банака по запосленом који непосредно обавља послове у вези с клијентима и трансакцијама износи 881, док број обављених безготовинских и готовинских трансакција по запосленом у периоду октобар 2014. - март 2015. године износи 21.736¹. Број клијената банке по запосленом у посматраном периоду смањен је за 28 у односу на претходни посматрани период, а број обављених безготовинских и готовинских трансакција по запосленом у посматраном периоду је повећан за 1.412 у односу на претходни посматрани период, из чега произилази да су запослени више оптерећени него у претходно посматраном периоду, без обзира на смањен број клијената по запосленом.

Обзиром на чињеницу да је у посматраном периоду број обављених безготовинских и готовинских трансакција по запосленом повећан у односу на претходни посматрани период, да су запослени више оптерећени него у претходно посматраном периоду, потребно је предузети велики обим послова који се тичу спровођења радњи и мера за откривање и спречавање прања новца и финансирања тероризма, које је банка као обвезник Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма (у даљем тексту: Закон) дужна да предузме, у

¹ Приказани износ односи се на број трансакција без е-банкинг трансакција обзиром да се извршење тих трансакције обавља без директног ангажовања запослених банке

циљу да би се адекватно управљало ризиком од прања новца и финансирања тероризма у условима развијене организационе мреже.

3. Активност банака

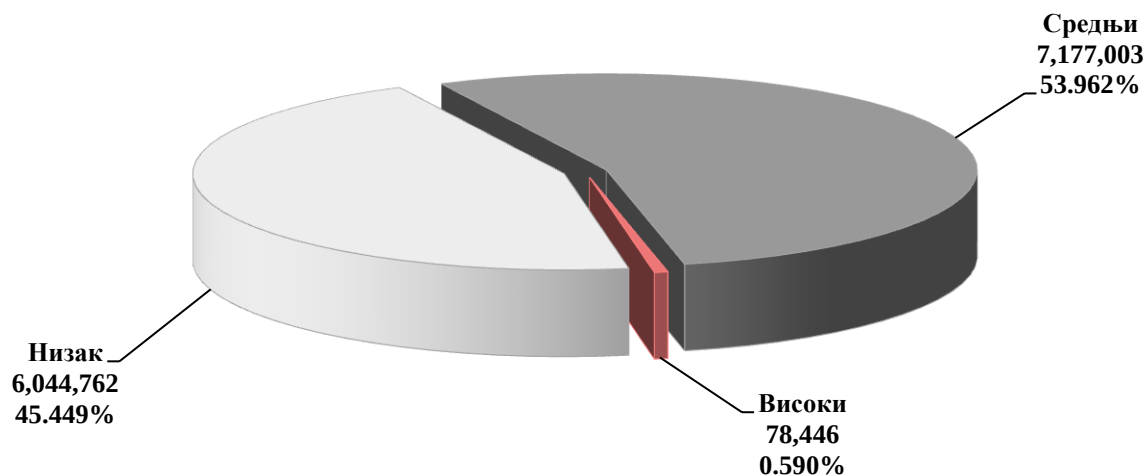
Према одговорима наведеним у Упитницима, све банке су обезбедиле сарадњу овлашћених лица и њихових заменика са осталим организационим јединицама.

Све банке су на основу усвојених унутрашњих аката из области управљања ризиком од прања новца и финансирања тероризма израдиле анализу ризика од прања новца и финансирање тероризма у складу са Одлуком о смерницама за процену ризика од прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС“, бр. 46/2009 и 104/2009) коју је донела Народна банка Србије.

На основу података о извршеној класификацији клијената према степену изложености ризику од прања новца и финансирања тероризма десет банака је више од 80% својих клијената сврстало у категорију ниског ризика, док је њих 11 највећи број клијената (више од 80%) сврстало у категорију средњег ризика. У зависности од степена изложености странке ризику од прања новца и финансирања тероризма, банке су, углавном, класификовале своје клијенте на следеће или сличне нивое ризика: низак, средњи и висок, како је приказано у Графикону 1.

Графикон 1

Структура странака у банкарском сектору сврстаних по степену ризика са стањем у марту 2015. године

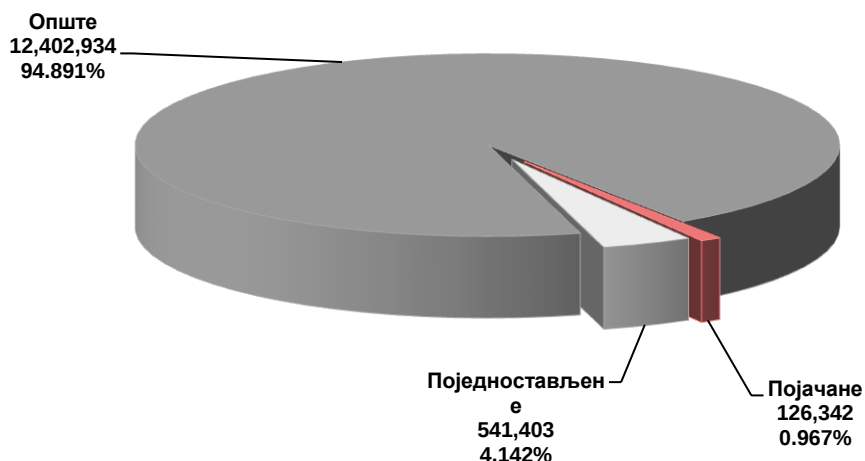

Сагласно Закону, банке су дужне да примењују опште, поједностављене или појачане радње и мере познавања и праћења странке. На основу анализе одговора из Упитника закључује се да банке, и поред тога што су од укупно 13,300,231 класификованих клијента у ниско ризичну групу сврстале њих 6.044.762, поједностављене радње и мере познавања и праћења странке примењују на свега 541.403 клијента, што је приближно исто као у претходном периоду.

Од укупног броја клијената на које се примењују поједностављене радње и мере познавања и праћења, на само три банке односи се 525.357 клијената, а све остале банке их примењују на 16.046 клијената. Достављени подаци даље показују да 15 банака на све своје клијенте које су класификовале у групу ниско ризичних примењује поједностављене радње и мере познавања и праћења странке, четири банке те мере уопште не примењује, док њих 10 то чини само за сразмерно мали део клијената из групе ниско ризичних.

Графикон 2

Структура странака у банкарском сектору сврстаних по примењеним радњама и мерама праћења странке са стањем у марту 2015. године

Како се види на Графикону 2, на нивоу целог банкарског сектора опште радње и мере банке примењују код 94,891% клијената, без обзира на то да ли су они сврстани у ниско или средње ризичну групу, поједностављене радње и мере примењују код 4,142% клијената, док се појачане радње и мере примењују код 0,967% клијената. На постављено питање у Упитнику да ли су својим унутрашњим актима предвиделе учесталост праћења клијената, сходно нивоу ризика у који су сврстани, све банке су одговориле потврдно.

Све банке су потврдиле да су својим интерним актима предвиделе учесталост праћења трансакција које врше клијенти који су сврстани у категорију с највишим ризиком.

Период праћења међусобно повезаних готовинских трансакција својим интерним актима предвиделе су све банке.

Све банке прекидају пословни однос с клијентом због немогућности спровођења радњи и мера познавања и праћења странке. Према одговорима добијеним путем Упитника, у периоду октобар 2014. - март 2015. године, 12 банака је прекинуло пословни однос са 6.070 клијента. Од тог броја, две банке су раскинуле пословни однос са 5.974 клијената (или 98,42% укупног броја раскинутих односа), а преосталих 10 банака раскинуло је 96 пословних односа.

У периоду на који се Упитник односи, 12 банака је у 31 случају одбило понуду за успостављање пословног односа, као и за извршење трансакције, због немогућности извршења радњи и мера познавања и праћења странке. Све банке су се изјасниле да сачињавају службену белешку у писменој форми и да разматрају да ли постоје основи сумње да је у питању прање новца или

финансирање тероризма у случајевима када одбију понуду за успостављање пословног односа или извршење трансакције.

Према достављеним одговорима из Упитника, седам банака је вршење појединих радњи и мера познавања и праћења странке поверило трећем лицу и на тај начин прибавило податке и документацију за 125.624 странке (од тога једна банка у 69.845 случајева).

На постављено питање у Упитнику да ли су имале захтеве за отварање анонимних рачуна, штедних књижица на шифру или доносиоца и др. ради прикривања идентитета странке, све банке су одговориле негативно.

Све банке поседују информациони систем који препознаје међусобно повезане готовинске трансакције истог клијента чија је укупна вредност једнака или прелази износ од 15.000 евра.

Према добијеним одговорима, једна банка повезане трансакције прати у току једног дана, 11 банака у периоду од 3 до 15 дана, 11 банака у периоду од 16 до 30 дана, две банке у периоду до 90 дана, док се код преостале четири банке повезане трансакције прате у зависности од нивоа ризика или постојања сумње. На тај начин систем праћења готовинских трансакција банака остао је на нивоу из претходно посматраног периода. У условима великог броја готовинских трансакција по запосленом на нивоу банкарског сектора и количине готовог новца која циркулише у том сектору, са становишта смањивања ризика од прања новца и финансирања тероризма, потребно је да банке даље унапређују систем праћења готовинских трансакција.

Према добијеним одговорима, 28 банака је навело да користе посебан софтвер за препознавање сумњивих трансакција или лица. У овом упитнику банке су се изјасниле које су индикаторе са Листе за препознавање сумњивих трансакција, као и Листе индикатора у вези с финансирањем тероризма које су објављене на сајту Управе за спречавање прања новца укључиле у тај софтвер.

Такође, банке су навеле и друге (сопствене) индикаторе које су укључиле у софтвер за препознавање сумњивих трансакција или лица.

У следећем прегледу може се видети да је 25 банака навело да је у свој софтвер укључило индикаторе за препознавање сумњивих трансакција у вези са прањем новца које су објављене на сајту Управе, и то у следећем броју:

Број укључених индикатора за банке	Број банака
мање од 5	3
5–9	6
10–14	7
15 и више	9

Према подацима из Упитника, 23 банке су се изјасниле да су у свој софтвер укључила нове индикаторе за препознавање сумњивих трансакција у вези с финансирањем тероризма који ће бити у примени од 1.6.2015. године, и то у следећем броју:

Број укључених индикатора у вези са финансирањем тероризма	Број банака
мање од 3	10
3–5	8
више од 5	5

Поред ових, све већи је број индикатора које банке развијају саме и примењују их у свом софтверу, а број банака у зависности од примењених сопствених индикатора је дат у прегледу који следи:

Број укључених индикатора које су банке саме развиле	Број банака
мање од 5	16
5–9	4
10–19	5
21 до 25	2
50	1

У посматраном периоду повећан је број банака које у свој софтвер, у вези с финансирањем тероризма, укључују индикаторе које су саме развиле.

Као друге индикаторе укључене у софтвер, банке најчешће наводе оне који се не могу везати за индикатор с листе, већ су модификовани и прилагођени једноставнијој примени. Поједине индикаторе банке су формулисале на основу досадашњег искуства у праћењу пословања странака и на посредан начин указале у којој се мери оне ангажују на пословима спречавања прања новца и финансирања тероризма.

У обухваћеном периоду, 24 банке су вршиле унутрашњу контролу послова у вези са спречавањем прања новца и финансирања тероризма, при чему су неправилности утврђене код њих 20. У односу на претходно посматрани период повећан је и број банака које су вршиле унутрашњу контролу послова у вези са спречавањем прања новца и финансирања тероризма, као и број банака које вршењем контроле утврдиле неправилности.

Најчешћи налази те контроле односе се на:

- неадекватну или непотпуну документацију при вршењу идентификације странке при успостављању пословног односа или вршења трансакције,

- неажуриране податке о странци у систему банке,
- неправилно извршену класификацију клијената по степену изложености ризику од прања новца и финансирања тероризма,
- немогућност система да у потпуности прати ризик од спречавања прања новца и финансирања тероризма.

Све банке које су својим унутрашњим контролама утврдиле неправилности, навеле су и да су предузеле мере за њихово отклањање.

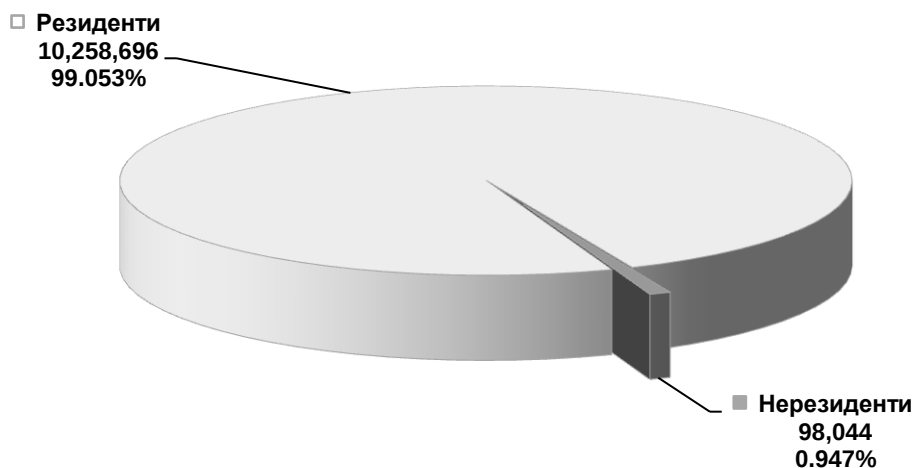
4. Подаци о странкама

На основу података из Упитника, у марту 2015. године структура клијената у банкарском сектору приказана је у графиконима од 3 до 5.

Графикон 3 приказује апсолутно и релативно учешће резидената и нерезидената у целокупном банкарском сектору у марту 2015. године.

Графикон 3

Структура странака у банкарском сектору у марту 2015. године

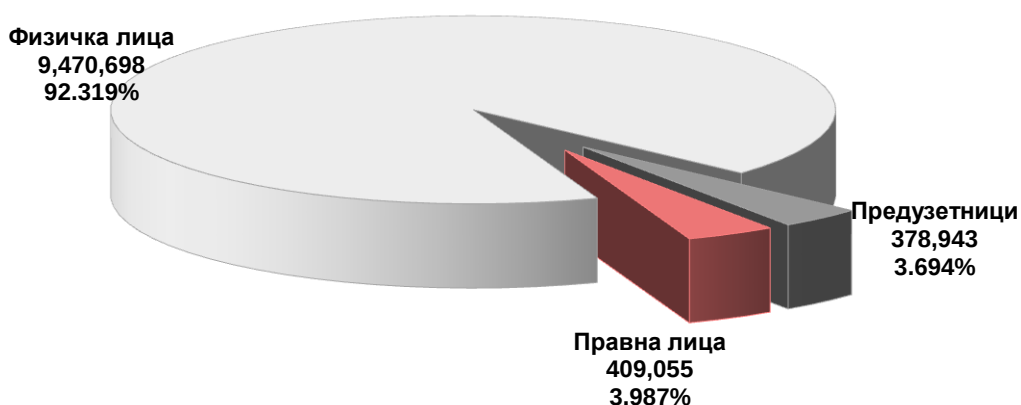
Посматрано у односу на претходни период однос између броја странака резидената и нерезидената се незнатно променио (учешће резидената се смањило за 0,140% а нерезидената повећало за 0,140%), тако да сада од укупног броја странака број резидената износи приближно 99,053% а нерезидената 0,947%.

Као и у претходном периоду од укупног броја резидената највећи број чине физичка лица и њихово учешће је приближно 92% у укупном броју странака које су резиденти. Такође, у укупном броју ове категорије странака, учешће правних лица је око 4% и предузетника око 3,5%, што показује мало повећање ове две

категорије странака у односу на укупан број клијената резидената. Ова структура странака приказана је Графиком 4.

Графикон 4

**Структура странака резидената у банкарском сектору
у марту 2015. године**

Број клијената нерезидената физичких лица, у односу на претходни период, смањено се за 9.004 и сада износи 89.580, док се за исти период број правних лица нерезидената смањено за 1.335.

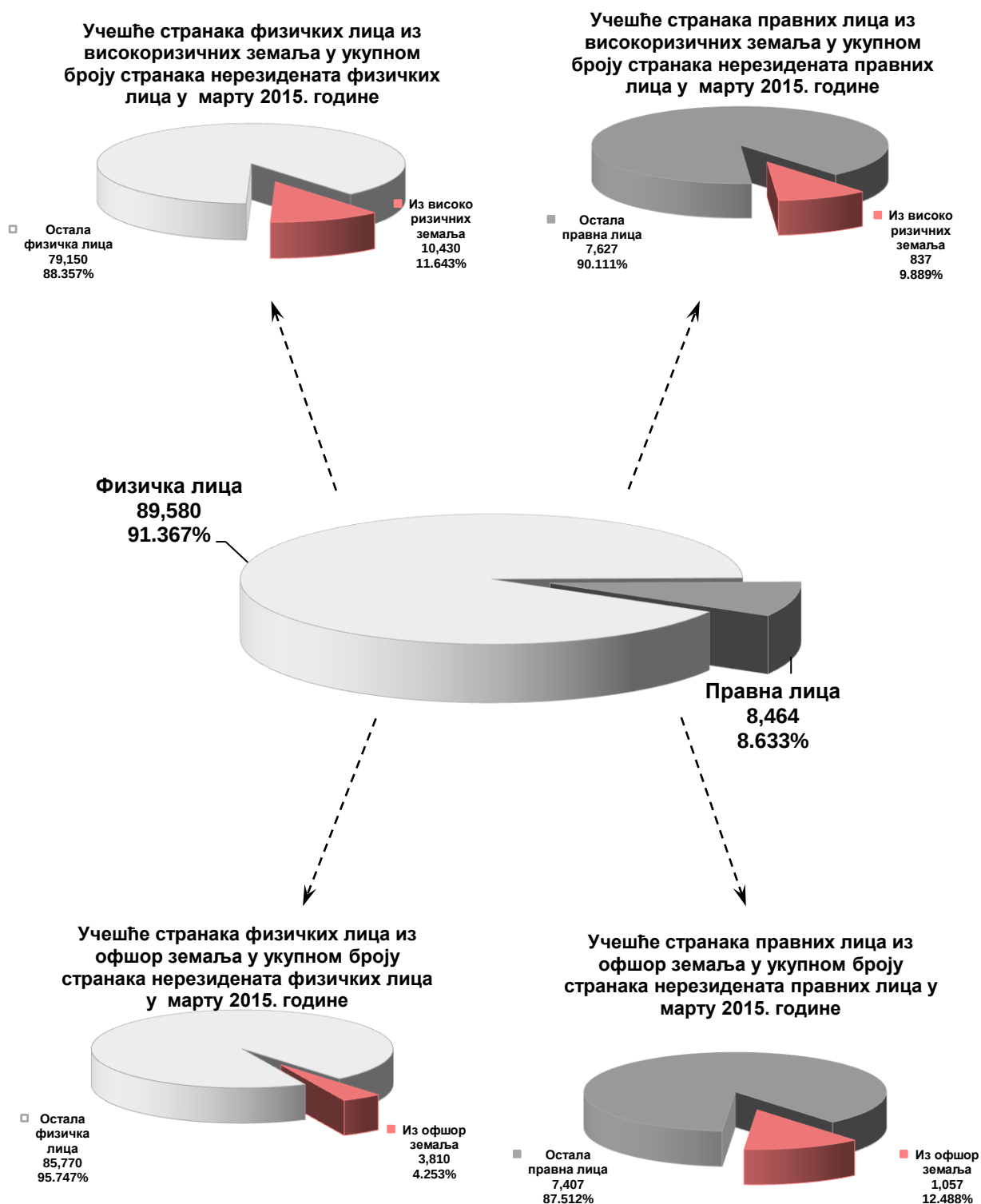
Графиком 5 поред структуре странака нерезидената у банкарском сектору приказан је и удео странака из високоризичних земаља у укупном броју странака нерезидената. Одлуком о смерницама за процену ризика од прања новца и финансирања тероризма дефинисани су фактори на основу којих се одређује да ли поједина земља или географска локација носи виши ризик од прања новца и финансирања тероризма, и то: државе према којима су Уједињене нације, Савет Европе, OFAC или друге међународне организације примениле санкције, ембарго или сличне мере; државе које су кредибилне институције (FATF, Савет Европе и др.) означиле као оне које не примењују адекватне мере за спречавање прања новца и финансирања тероризма; државе које су кредибилне институције означиле као оне које подржавају или финансирају терористичке активности или организације; државе које су кредибилне институције (нпр. Светска банка, ММФ) означиле као државе с високим степеном корупције и криминала.

У овом периоду број физичких и правних лица нерезидената, из високоризичних земаља, повећао се и сада је њихово учешће у укупном броју странака нерезидената 11,64% за физичка и 9,89% за правна лица.

Поред наведеног, приказан је удео странака из оф-шор земаља у укупном броју странака нерезидената. Оф-шор дестинацијама могу се сматрати оне земље у којима постоји двојна пореска политика, веома повољна за компаније које немају пословање у тој земљи, већ само регистровано седиште, и за које је уобичајено да послују на локалном тржишту. Са стањем у марту 2015. године број физичких и правних лица из ових земаља се променио у односу на укупан број странака нерезидената у септембру 2014. године. Тако је у укупном броју физичких лица нерезидената, број физичких лица из оф-шор земаља порастао са 3.207 на 3.810 лица, док се у укупном броју правних лица нерезидената, број правних лица из оф-шор земаља смањио са 1.135 на 1.057 – структура је приказана у Графикону 5 који следи.

Графикон 5

Структура странака нерезидената у банкарском сектору у марту 2015. године

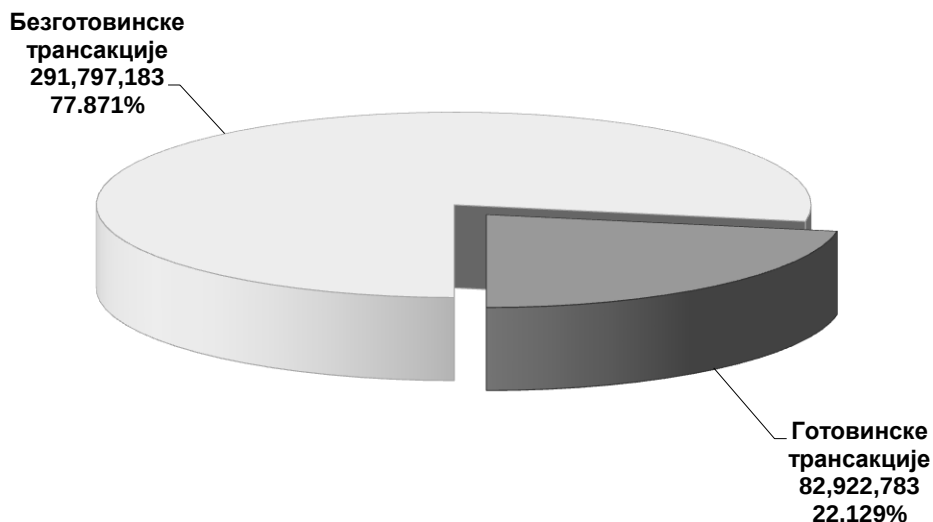

5. Подаци о трансакцијама

У посматраном периоду банке су обавиле 291.797.183 безготовинске трансакције, или за око 10% више него у претходном периоду. Број готовинских трансакција који је обављен на нивоу банкарског сектора износи 82.922.783 што је за око 3% више него у претходном периоду. Учешће готовинских трансакција у укупном броју трансакција је незнатно смањено и износи 22,129% (у претходном периоду је било 23,302%). Структура извршених готовинских и безготовинских трансакција у банкарском сектору у периоду октобар 2014. - март 2015. године приказан је у Графикону 6, док је у Графикону 6а дат преглед извршених безготовинских и готовинских трансакција за период од прве половине 2010. закључно са посматраним периодом.

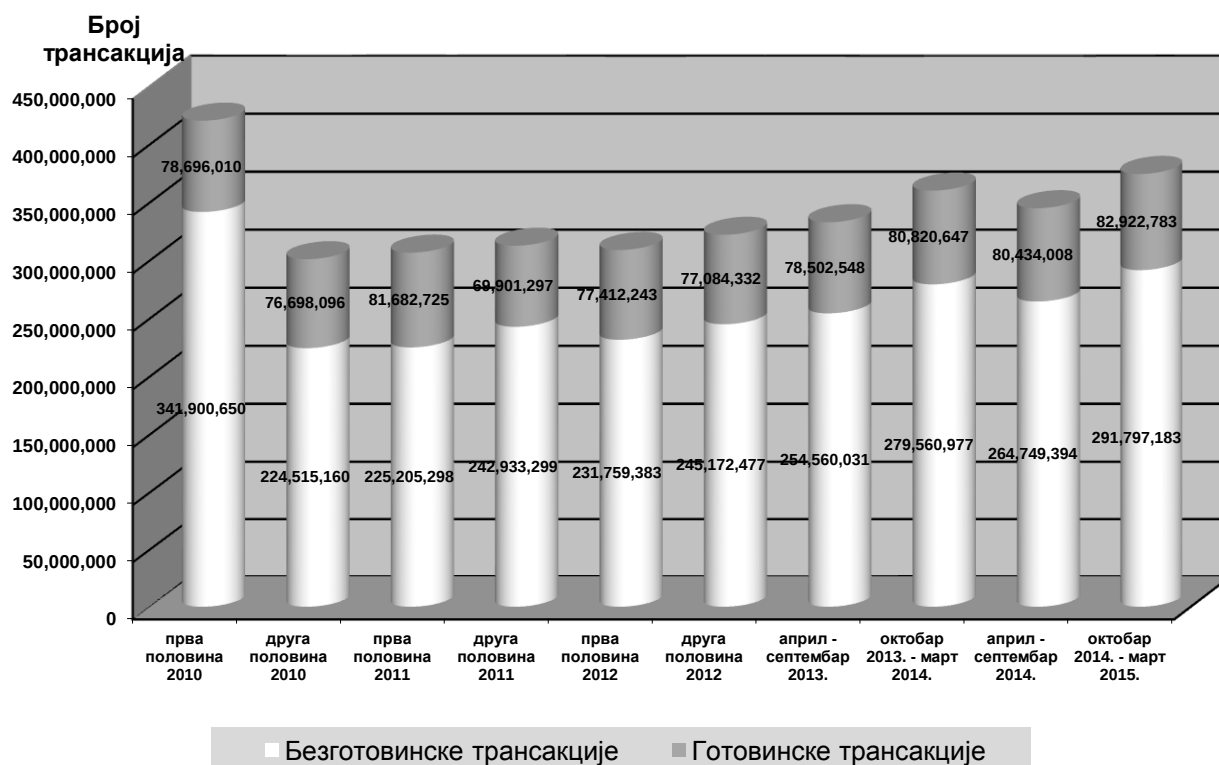
Графикон 6

Структура извршених трансакција у банкарском систему за период октобар 2014. - март 2015. године

Графикон ба

Структура извршених трансакција у банкарском сектору по периодима

Банке су извршиле 175.043 готовинских трансакција, у износу од 15.000 евра или више у динарској противвредности, што чини приближно 0,21% од 82.922.783 укупно обављених готовинских трансакција. Тенденција смањења наведених готовинских трансакција је настављена, а у овом периоду њихов број је значајно смањен (око 36%) у односу на претходни период.

Са клијентима из високоризичних географских подручја извршено је 106.255 трансакција, а са клијентима из оф-шор географских подручја 99.250 трансакција. Број обављених трансакција с клијентима из високоризичних подручја је у овом периоду повећан (за приближно 30% у односу на претходни период), док је број обављених трансакција с клијентима из оф-шор географских подручја смањено (за приближно 6,5% у односу на претходни период).

Графикон 7

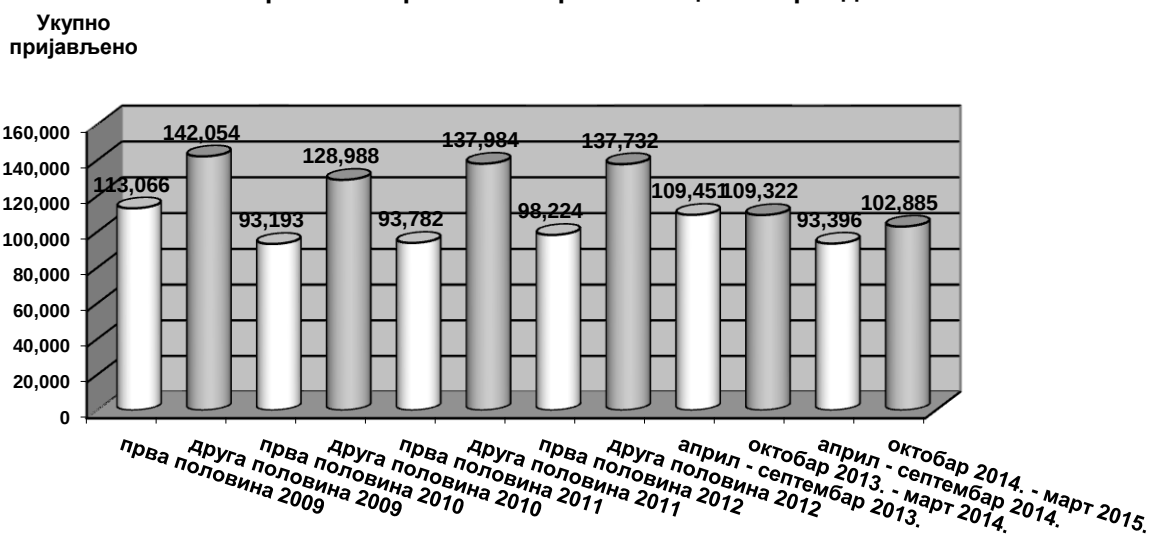
6. Достављање података управи

Број пријављених готовинских трансакција чија је вредност једнака износу од 15.000 евра или више, обрачунато по средњем курсу Народне банке Србије на дан вршења трансакције, у последњем посматраном периоду износи 102.885 (Графикон 8). У односу на претходно посматрани период број пријављених готовинских трансакција чија је вредност једнака износу од 15.000 евра или више је повећан за 10%. Пропис је стриктно регулисао да банка није у обавези да Управи пријави готовинске трансакције у износу од 15.000 евра или више у динарској противвредности које обаве клијенти јавна предузећа, директни и индиректни корисници буџетских средстава, као и странке за које се у складу са Законом примењују поједностављене мере познавања и праћења, или готовинске трансакције којима се врши пренос новца с једног рачуна странке на други ако су отворени код исте банке, замена новца на рачуну странке за другу валуту а новац остаје на рачуну код банке, орочавање новца на рачуну странке или реорочавање. Тако је број трансакција који је пријављен Управи знатно мањи од поменутог броја укупно обављених готовинских трансакција у износу од 15.000 евра или више у динарској противвредности. Учешће пријављених готовинских

трансакција у износу од 15.000 евра и више у динарској противвредности у односу на укупно извршене наведене трансакције је око 58%, што је значајно више у односу на претходни период. На основу пораста релативног учешћа пријављених трансакција у односу на извршене трансакције у износу од 15.000 евра или више може се претпоставити да је повећан број трансакција које банка није у обавези да пријави Управи.

Графикон 8

Преглед броја готовинских трансакција ≥ 15.000 евра пријављених Управи за спречавање прања новца по периодима

Банке су у анализираном периоду Управи пријавиле 309 трансакција (само једна банка је пријавила 61 трансакцију) на које су индикатори за препознавање сумњивих трансакција указивали да постоје разлози за сумњу (у даљем тексту: сумњиве трансакције), што је за око 31% више у односу на резултате добијене из претходног упитника. У овом периоду број пријављених трансакција Управи се повећао за 73 трансакције. За разлику од претходног периода, код 5 (пет) банака број пријављених трансакција Управи је смањен за укупно 96 трансакција (9+14+23+38+12), код 2 (две) повећан за 22 трансакције (13+9), док је код осталих банака тај број остао углавном на истом нивоу као у претходном анализираном периоду.

У посматраном периоду, једна банка није пријавила ниједну сумњиву трансакцију, 15 банака је пријавило до десет сумњивих трансакција, девет банака је пријавило од 11 до 20 трансакција, а три банке су пријавиле више од 20 таквих трансакција, од којих је једна пријавила 61 сумњиву трансакцију.

Графикон 9

Према подацима наведеним у Упитнику, запослени у банци су доставили овлашћеном лицу 1.928 интерних извештаја у случајевима када су посумњали да у вези с клијентом или његовом трансакцијом постоји ризик од прања новца и финансирања тероризма. Број интерних извештаја које су запослени у банци доставили овлашћеном лицу у анализираном периоду је наставио тренд раста, и већи је за 267 интерних извештаја у односу на претходни период, на основу чега се може претпоставити да запослени пажљивије посматрају клијента и његове трансакције када посумњају да постоји ризик од прања новца и финансирања тероризма.

Четири банке у периоду који обухвата Упитник нису сачиниле ниједну службену белешку о неуобичајеним трансакцијама, сходно члану 296 став 2. Закона.

У периоду који је обухваћен Упитником, две банке су привремено обуставиле извршење 5 трансакција.

7. Обука запослених

Према одговорима датим у Упитнику, у целокупном банкарском систему послове који су у директном контакту са странкама непосредно обавља укупно 15.092 запослених, што је за 335 запослених више него у претходном периоду. Све банке су израдиле програм годишњег стручног образовања, оспособљавања и усавршавања запослених који обављају послове откривање и спречавања прања новца и финансирања тероризма и прилагодили га својим позицијама у банци.

Банке обуку запослених обављају према годишњем плану и програму. Код највећег броја банака обука се врши најмање једном годишње, периодично по потреби, приликом пријема нових радника, у зависности од измена законске и интерне регулативе. Да се обучавању радника придаје велики значај, говори усвајање и развој нових, ефикаснијих начина стручног оспособљавања. Обуку најчешће врше овлашћена лица и њихови заменици, обучени руководиоци организационих јединица и запослени одељења за контролу усклађености пословања. Најчешћи начин организовања обуке је електронским путем, презентацијама у тренинг-центрима, интерактивним тренинзима, презентација у *powerpoint*-у, телефоном, објавама на локалној мрежи, путем екстерних семинара, предавања, упознавања с новим трендовима у покушајима прања новца и финансирања тероризма. Запосленима су на интранет страницама банака доступна сва упутства из те области, законска регулатива, а по потреби се користи и електронска пошта да би се организациони делови обавестили о обавезама у вези са спречавањем прања новца и финансирања тероризма.

8. Резиме

На основу одговора које су банке доставиле, може се закључити да је ризик од прања новца и финансирања тероризма коме су банке изложене у посматраном периоду на средњем нивоу. Наиме, иако је број клијента које користе банкарске производе на ниво банкарског сектора огроман и разнолик, као и број обављених трансакција, како готовинских тако и безготовинских, ипак је надзор над управљањем овим ризиком у банкама углавном добро постављен.

Свакако да код управљања ризиком од прања новца и финансирања тероризма постоје разлике у квалитету управљања тим ризиком у појединим банкама, што је последица тога што је свака банка самостално развила сопствени систем за управљање тим ризиком, у складу са својом величином и сложености послова које обавља, односно врстом услуга које нуди.

Оно што је изузетно позитивно и што свакако утиче на ублажавање изложености овом ризику је чињеница да све банке посвећују дужну пажњу обуци, пре свега запослених који су у непосредном контакту са странкама или

учествују у обављању трансакција. Банке у већини случајева организују обуку електронским путем, презентацијама и предавањима у тренинг-центрима.

У посматраном периоду већина банака је извршила унутрашњу контролу предузетих радњи и мера с циљем адекватног надзирања ризика од прања новца и финансирања тероризма и предузела мере за отклањање утврђених неправилности. Том приликом су, на жалост, утврђене и неправилности које се понављају из ранијих периода, а најчешће се односе на недостатке и некомплетност документације у досијеима клијената које се односе на њихову адекватну идентификацију и на погрешну класификацију клијената приликом отварања рачуна.

С тог аспекта неопходно је веће ангажовање организационог дела банке у чијој надлежности су послови унутрашње ревизије, а све са циљем да банка благовремено идентификује и отклони пропусте у успостављеном систему управљања ризиком од прања новца и финансирања тероризма.

Одговори који се односе на класификацију клијената према степену ризика од прања новца и финансирања тероризма и одговори који се односе на примену радњи и мера познавања и праћења странке у зависности од нивоа процењеног ризика – указују да је код извесног броја банака неопходна даља анализа ових послова и унапређење интерних аката који регулишу ове области. Наиме, у складу са извршеном анализом ризика странке, банке су процениле да због природе пословног односа, облика и начина вршења трансакције, пословног профила странке, односно других околности повезаних са странком, постоји незнатан или низак степен ризика од прања новца или финансирања тероризма за преко 40% клијената. Иако би, сагласно Закону, банке на ове клијенте могле да примењују поједностављене радње и мере оне су их у посматраном периоду примењивале тек на нешто више од 6% клијената, при чему се посебно истиче да је релативно учешће нискоризичних клијената смањено у односу на претходни период. Иако банке на овај начин покушавају да максимално умање ризик од прања новца и финансирања тероризма коме могу бити изложене, адекватна примена поједностављених радњи и мера над већим бројем странака свакако би омогућила банци ослобађање ресурса и већу посвећеност странкама које носе повишен ризик од прања новца и финансирања тероризма, што је и основна сврха приступа на бази процене ризика.

Будући да се 28 банака изјаснило да имају софтвер за препознавање сумњивих трансакција, уз примену одређеног броја индикатора, пожељно је развијати информациони систем у правцу повезивања и стварања компатибилности између тог сиситема за препознавање сумњивих трансакција и система које банка користи у обављању своје основне функције. Свих 28 банака које имају софтвер за препознавање сумњивих трансакција, изјаснило се да је, осим индикатора са листа објављених на сајту Управе, у свој ИТ систем имплементирало и додатне индикаторе из сопствених листа индикатора као што су на пример: готовинске уплате и исплате једног физичког лица на више

партија, готовинске уплате и исплате више физичких лица на једну партију, готовинске уплате и исплате на више партија истог власника, евидентирање свих рачуна комитената по којима је исти власник или овлашћено лице, трансакције превремене отплате кредита, трансакције преко система брзог трансфера, комитент (правно лице или предузетник) има само готовинске трансакције а нема безготовинског преноса - праћење пословне активности по шифрама основа, кориснику и налогодавцу трансфера и сл., безготовински пренос средстава са рачуна физичког лица на рачун правног лица на име позајмице у износу већем од законом предвиђеног и сл. Коришћење унапређених ИТ система значајно утиче на квалитетније управљање људским ресурсима, на начин што ће запослени моћи више да се ангажују на анализама трансакција које је систем банке већ издвојио, односно на анализама пословања клијената.

Иако Банке посвећују све већу пажњу анализи клијената и трансакција са становишта сумње у прање новца или финансирање тероризма, неопходно је и даље унапређивати квалитет извршених анализа на основу којих се у банци закључује да ли је трансакција/странка сумњива или није, на адекватном обавештавању Управе, као и даљем унапређењу приступа на бази процене ризика.

* * *